

Ulykke og omvendelse

21. e. trinitatis, 28. okt. 2012 i Gratiakirken

Lukas 13,1-9: På den tid kom nogle og fortalte ham om de galilæere, hvis blod Pilatus havde blandet med blodet fra deres offerdyr. Og han sagde til dem: "Mener I, at de var større syndere end alle andre galilæere, siden det gik dem sådan? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de. Eller de atten, som tårnet i Siloa styrtede ned over og dræbte - mener I, at de var mere skyldige end alle andre i Jerusalem? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de."

Så fortalte han denne lignelse: "En mand havde et figentræ, som var plantet i hans vingård, og han kom og ledte efter frugt på det, men fandt ingen. Han sagde da til gartneren: I tre år er jeg nu kommet og har ledt efter frugt på dette figentræ uden at finde nogen. Hug det om! Hvorfor skal det stå og tage plads op til ingen nytte? Men han svarede: Herre, lad det stå et år til, så skal jeg få gravet omkring det og givet det gødning. Måske bærer det så frugt næste år. Hvis ikke, kan du hugge det om."

I. Ulykke og omvendelse

1. Vi taler om ulykker – og det er ikke let, når de har ramt tæt på os.

Pludselig og uforudsigelig hændelse, som forårsager større ødelæggelse. - Måske flere mennesker dør. Var det tilfældigt? Hvad med jordskælvet i Haiti for nogle år siden. Havde en amerikansk vækkelsespræsident ret, når han påstod, at det var Guds straf over Haitianerne, fordi de var ugudelige? Og hvad med den voldsomme ulykke på Storebælt for nogle dage siden: en mand, som kørte i bil mellem en stor lastbil med møllevinge blev påkørt bagfra og presset op i møllevingen? Han er hårdt kvæstet. Og hvad med de mange, som omkom ved skibsforslis ved Italien for et års tid siden.

2. Jesu tilhørere nævner jøder, som blev majet ned af Pilatus, mens de bragte ofre til Gud. Hvad var grunden? Jesus stiller dem spørgsmålet: Mener I, at de var større syndere end andre? Til os ville han måske i stedet sige: Mener I, at det var tilfældigt, og at tilværelsen er lunefuld, så hvad som helst kan ramme os – og det bare er meningsløst?

3. For i vores kultur er den almindelige tolkning nok snarere, at den slags ulykker er en tilfældighed. Ingen kan vide sig sikker. Og hvad kan vi foretage os? Vi kan sikre os med kost, påpasselighed i trafikken, ... og alligevel kan det gå galt. Vi kan foretage en indsamling, sådan som der netop er blevet samlet ind. Det er jo en stor glæde, når mennesker går sammen og hjælper – og samler ind, som her i ugens løb. Det er, hvad vi kan foretage os i et moderne samfund.

4. Men Jesus lader den ikke ligge der. Han siger nej til jødernes tolkning, at det skyldes at nogle var større syndere end andre. Og når vi har samlet ind og ladet os underholde, mens vi samlede ind, fortæller han om en anden ulykke: nemlig da tårnet i Siloam styrtede ned og dræbte 18 mennesker. – Der var en kilde i Siloam. Måske vandet har undermineret tårnets fundament. Og en dag knuste det 18 menneskers liv. Havde han stået her i dag, havde han måske nævnt de 18 børn, som blev dræbt ved jordskred i Kina 5. oktober, mens de var i skole. Jordskredet begravede dem. Var de større syndere end andre børn? Det indlysende svar er: NEJ! Men hvor vil han have os hen med det?

5. Han taler os ikke væk fra ulykkerne, men nævner denne ekstra ulykke og siger derpå ... men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de. Det var der ingen, der nævnte i forbindelse med indsamlingen til "knæk cancer". Men Jesus siger: "Omvendelse er nødvendigt!" Nødvendigt her og nu, for os, som er tilskuere til andres ulykker. Den måde, Jesus kalder til omvendelse på, viser, at der ikke er en bestemt anledning i vores liv, som begrunder vores omvendelse. Det er snarere hele vores situation som mennesker. Ulykker og sygdom skulle minde os om vore synder og om døden og dommen.

OPLÆG TIL samtale om evangeliet Lukas 13,1-9 ud fra søndagens prædiken (vælg de spørgsmål, I synes, og stil selv andre spørgsmål)

Kort genfortælling:

Ulykke og omvendelse: Nogle jøder fortæller Jesus om Pilatus' ugering mod nogle galilæere. * Jesus stiller dem et spørgsmål, som vi kan gå ud fra var en tanke, der lå bag deres spørgsmål. * Som svar fortæller Jesus dem om en anden ulykke, som fandt sted midt i Jerusalem. Jesus stiller spørgsmålet igen: "Mon de var mere skyldige end alle andre i Jerusalem?" Hvor han vil hen ser vi af sætningen: "**Men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de!**"

Derpå giver han dem og os håb for det figentræ (os selv), som ikke har båret frugt og behøver "omvendelse". – Vi lever i en nådetid.

En gartner tager ansvar for os. Han vil grave og gøde. "Herre, lad det stå et år til ..." Læg mærke til, at dommen ikke er fjernet, men udsat. Omvendelsen må bære frugt, så dommen ikke rammer.

1. Tal om, hvordan ulykker tolkes i vores samtid – i aviser – i kantiner – i almindelig samtale!

* Den fromme tolkning: at ulykke skyldes særlig ondskab.

* Den ugudelige tolkning: at alt er meningsløst.

2. Jesus kommer ikke med et tredje svar, men siger derimod, hvad ulykker skal sige os og gøre ved os? – nemlig hvad?

* Måske er der her hjælp til os, så vi ikke giver os af med forklaringer, men i stedet tager det til os, som Jesus siger?

3. Hvordan kan det være, at vi tænker helt modsat: skyder skylden på Gud og dermed er langt fra det, Jesus vil bruge ulykken til.

4. Det er overraskende, at Jesus hjælper ved at fortælle om endnu en ulykke, hvor det er tydeligt, at det ikke var de 18 menneskers personlige skyld, der fik tårnet til at falde ned over dem. – Hvor vil han hen?

5. Tal om, hvad det er i vores hele situation som mennesker der gør, at vi behøver at omvende os til Gud! Se Romerbrevet 8,18.

6. Martin Luther skrev det sådan ved reformationens begyndelse: *Da vor Herre Jesus sagde "Omvend jer!" var det hans vilje, at hele menneskelivet er en omvendelse.* - Hele menneskelivet. Hver eneste dag. Daglig omvendelse. Dagligt skal den gamle adam druknes ved daglig anger og bod og dø med alle synder og onde lyster. Det er altså ikke nok at sætte den gamle adam i gang med at samle ind til gode formål, mens den gamle adam underholdes. Han skal ned med nakken.

7. Profeterne kaldte folk til at bruge aske og simpel klædedragt når de vendte sig til Herren. Forestil dig: ASKE smurt på ansigtet, så du er grå helt om til ørerne. Det ville være ydmygende at få det lagt på ansigtet mens der bliver sagt: HUSK AT DU stammer fra Støvet, og vil vende tilbage til Støvet! Det gør man i nogle kirker i fastetiden: En askeskål står i kirken. Og kirketjeneren smører aske i hovedet på hver enkelt: Husk det! Også på præsten. Og mens han prædiker, kan alle se, at han er kommet af støv og vil vende tilbage til støv. Det er på samme måde, når vi knæler sammen og siger: "Kære Herre Gud, jeg er et armt syndigt menneske!"

8. Men tegn på synd og død er ikke opmuntrende – og derfor undgår vi dem gerne. - Der er jo nok af tragedier. Vi behøver ikke at blive mindet om dem hele tiden - og ikke i kirken. - Men det kan få os væk fra at tænke besindigt om synden og døden. Måske kan vi skjule overfor os selv / men ikke overfor Gud. Derfor er det godt for os, at vi har sådan en vane at knæle og sige det sammen i kor. Jeg er en synder. Det er søndagens omvendelse. Vi vender os til Herren.

II. Barmhjertighed og omvendelse

9. Og her er det, at Jesus fortæller den glædelige lignelse om figentræet.

Det gør han netop for at vi skal vende os til Gud med håb og i stor tillid – om søndagen – og på alle hverdage. Han sender os bestemt ikke tilbage til hverdagen med vores nederlag. Han vil ikke lade os nøjes med at leve uden håb og uden Gud i verden – i stadig frygt for at vi bliver ramt af ulykken. Han viser os det, der er endnu værre – og samtidig også tusind gange bedre.

10. Gud har noget langt bedre til os: nemlig livet i troen. I lignelsen er figentræet uden frugt. Og det fortjener ikke bedre end at blive hugget om. "Hug det om! – det har allerede stået alt for længe." Det kunne Gud med rette sige om os og så hugge til. Men da er det, at gartneren siger: "Herre, lad det stå et år til, så skal jeg få gravet omkring det og give det gødning. Måske bærer det frugt næste år. Hvis ikke, kan du hugge det om." Det er figentræets redning, at gartneren tænker sådan og derefter går i gang med at sørge for figentræet. Og gartneren, mon det ikke er ham, som havde plantet Eden og sat menneskene i den? Er det mon ikke ham, som kom vandrende til Adam og Eva på syndefaldets aften? Er det ikke ham, som lovede dem frelsen. Er det mon ikke ham, som kom til Maria Magdalene påskedag. Hun troede det var havemanden. Og det var det jo også. Jesus er vores gartner og havemand. Og han sagde Marias navn: "Maria!" Og da genkendte hun ham. Da var hendes sorg overvundet. Jo, det er ham. Det er ham, som vil grave og give gødning. Det er ham, som selv lå i graven for vore synder.

11. Hvordan bliver et menneske omvendt? Hvordan lever vi i omvendelsen? Det kan kun gartneren gøre for os. Han kan grave og give gødning. Så det, vi skal, er at tage imod, når han graver og giver os næring. Og da kan vi være trygge og tillidsfulde. Da ligger det alt sammen i hans hånd. Han vil jo gøre det. Vi kan sige, som i Klagesangene: Guds nåde er ny hver morgen. Hans trofasthed er stor. Og vi kan føje til: *Lad os vende om til dig, Herre, så vender vi om. Gør vore dage nye, som de var i fortiden.* (Klag 5,21). Omvendelsen er Guds gave. Han kalder på os og siger: "Omvend jer!"

12. Og når vi vender os om, da står vores gartner der, Jesus Kristus. Herre, så må du grave og give gødning. Så må du vise mig mine synder og tilgive mig alle mine synder – og lade åndens frugter vokse frem på det træ, som ikke kan selv. Jeg overgiver også mit liv til dig i dag, Herre. Og han tager fat i stor tålmodighed. Han skånede os gang på gang – men han skånede ikke sig selv. Han blev selv dømt for vore synder. Derfor ved vi, at han vil redde os. Det er omvendelsens første og største frugt: at vi tror på Jesus Kristus som vores frelser. Og deraf kommer alt godt i vores liv, når vi nemlig lever hos ham, som er vores Herre. Amen.

6. Hvorfor er det ikke nok, at "den gamle adam" foretager en indsamling til et godt formål?

7-8. Tal om, hvad det betyder for jer på en ydre måde at blive mindet om at vi er syndere

(sæk og aske; knæle og bekende synden i skriftemålet).

Kender I andre måder at gøre syndsbekendelsen til noget håndgribeligt i jeres hverdag – i familien – i menigheden? Hvad med "faste" (= at give afkald på noget i perioder i familien i forbindelse med syndsbekendelse)

9. Hvorfor er lignelsen om figentræet så glædelig?

10. Læg mærke til, at muligheden for at figentræet hugges om ikke er borte – og at det hele nu afhænger af, hvad der sker, når der bliver gravet og vandet. - Hvad skal det sige os?

Tal om, hvordan "havemanden" hjalp Maria Magdalene.

11. Hvordan graver og gøder Gud omkring os?

Tal om glæden ved, at vi med bønnen i Klagesangene 5,21 kan overgive overs omvendelse til Gud.

12. Hvad er omvendelsens "første og største frugt"?